

Bianca Bellová
Mrtvý muž

HOST

Bianca Bellová *Mrtvý muž*

Brno 2011

Bianca Bellová

Mrtvý muž

© Bianca Bellová, 2011

© Host – vydavatelství, s. r. o., 2011 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7294-533-7 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7294-534-4 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7294-535-1 (Formát PDF pro čtečky)

ISBN 978-80-7294-536-8 (Formát MobiPocket)

Věnováno babičce R.

Díky

Předčtenářům: *Lindě Wiedermannové,*
Denise Fraulein Novotné, Míše Hečkové,
Anně Bohuslavové a Ľendovi Holečkovi.

Za odbornou konzultaci: *Dr. Martině Mockové*
z University Hospital Birmingham.

Za pomoc: *Honzovi Trnkovi.*

A samozřejmě *Adrianovi.*

*Jakákoliv podobnost se skutečnými osobami či událostmi
je buď čistě náhodná, nebo je důsledkem neprozřetelné sdílnosti
těchto osob.*

Dědu pověsili v září devatenáct set padesát. Mami se narodila v lednu následujícího roku, ale to ještě nevěděla, že je pohrobek. Ani babi nevěděla, že je vdovou, když si tehdy roztržitě hladila břicho. Že to ale nejspíš tušila, o tom žádná. Možná si myslela, že dědu zastřelila popravčí četa, jako to dělali Němci. Určitě ale nevěděla, jak se věšelo. Naštěstí. Že se místo humánních c. k. poprav, při kterých kat oběšenci hned zlomil vaz, odsouzenci na oprátce ještě deset minut škubali, než se dočista udusili.

No ano, začínám trochu brutálně, ale to jen proto, abych si získala tvou pozornost. Víš, jak to dneska chodí: když v tom není sex, násilí nebo uhnívající maso, tak to nikoho nezajímá. Jistěže bych s tebou radši mluvila o dětech a zvláštních zážitcích, které se mi v poslední době dějí. Na všechno dojde, jen musíme vyladit ten správný rytmus.

Řekls, že to máš rád natvrdo, a já souhlasila. Tedy spíš jsem neřekla ne. Neřekla jsem nic. Dělala jsem to natvrdo, jak jsi chtěl, i když bych se bez toho klidně obešla. Říkals, že čím víc překonám vlastní stud, tím víc se mi to bude líbit. Nefungovalo to, že jo. Tady vidíš, jak moc jsem se

snažila. Stud, to ano, jistě, toho mám na rozdávání. Že by se mi to líbilo, to nemůžu říct. Musela jsem vystoupit z vlastního těla a předstírat, že se to děje někomu jinému, protože taková zábava to zas nebyla. Teď už to můžeš vědět: už je mi to úplně šumák. Už dokážu bez uzardění mluvit o tom, že jsi mě svazoval a obtahoval zezadu. Že se mi po hrátkách s tebou špatně sedělo i chodilo. Že jsem mívala poraněné koutky úst, takže jsem se nemohla ani usmát. Ne, že by se mi to teď být o fous víc líbilo, ale některé věci jsou trochu jinak.

Tak zaprvé, budeme teď k sobě otevření – nebo alespoň já budu. Bylo by fér, kdybys k tomu taky tak přistupoval, ale jak říkám, je to teď jedno. Byly doby, kdy mé infekce byly jediným důkazem, že spíš s někým jiným. Když jsem se zeptala, usmíval ses a tvrdil mi, že jsi mi tak věrný, že je to k neuvěření. Opravdu.

Za další: teď já budu tahat za nitky. Dlouho jsem se k té imaginární cestě kolem světa odhodlávala a stálo mě to hodně odvahy. Buď si jistý, že žádnou zastávku nevynechám, i když neručím za to, že si občas neuděláme zajíždětku. Teď já budu výsostnou královnou tvých manžetových knoflíčků, kreditky i intimních partií. Budeš to mít tak natvrdo, jak jsi vždycky chtěl – a ještě o trochu víc. Ještě o moc víc.

A v neposlední řadě mě teď posloucháš. Dokonce tě mé vyprávění snad i baví; teď konečně chceš o mně všechno vědět.

To je jako s tou fotkou Davida na Baltu, kterou jsem našla v mámině kapse. Neříkám, že mělo nějaké zvláštní význam, že měla zrovna tuhle fotku s Davidem v kapse županu, protože tam měla ještě mraky věcí: hřeben, žvejkačky, zápalky, sichrhajcku, nějaký drobný, pár vizitek lidí, který neznám, kaštan, prostě úplná kápézetka. Ale člověk si nemůže pomoci a napadne ho, že když má někdo

breakdown, tak věci, co nosí po kapsách, mají k jeho stavu nějaký vztah. A na tý fotce je David, jak stojí po kotníky ve vodě, vítr tou fotkou docela třese, David je celý zmrzlej, že máš chuť ho vzít do dlaní a dejchat na něj: dívá se do objektivu, ale tak nějak mimo, horní ret má jako vždycky pootevřenej, takže mu vyčuhujou horní jedničky, nikdo na dohled a všude za ním moře, pokud je teda člověk schopnej ho přes tu Davidovu husí kůži zahlídnout. Prostě když se na tu fotku podíváš, tak se ti chce sepsat závěť a ulehnout v nejlepších šatech do rakve. To mi trochu hlava nebere, proč zrovna s touhle fotkou mamí pobíhá po ústavní zahradě; ne že bych snad žárlila, že na tý fotce nejsem já, ale nechápu, proč zrovna tahle fotka. Protože jestli měla chuť bejt sentimentální, tak máme doma plný krabice sentimentálních fotek z dětství, desítky fotek, na kterých mamí, tati a dvě děti snídají v posteli kakao a smějí se do objektivu. Prochází se po zahradě v tom otřesným fialovým županu, poprvé za ty roky je neupravená, a já se nemůžu ubránit podezření, že si ten svůj kolaps užívá do dna a ve skutečnosti je stejně málo zhroucená jako ta Brožová-Polednová.

Když to takhle před sebou celý vidíš, třebas na přeskáčku, tak je to k pousmání, protože kdybys byl škodolibej, tak to můžeš vidět jako sled událostí, o kterejch člověk postupně zjišťuje, že ho minou: v jednu chvíli si uvědomí, že už se asi nestane královnou krásy, pak juniorskou mistryní světa v běhu, tvou femme fatale, číkoliv femme fatale, pak jakoukoliv mistryní čehokoliv v čemkoliv, pak hrdou milenkou manželkou matkou atd. Atd. Naštěstí ty i já víme, že je třeba s rozvahou užívat každého dne, protože kdo ví, co tě čeká za příštím rohem. Alespoň pořád neuhýbej pohledem.

Jsem sice už trochu málo nadšená, když se mám učit něco novýho – jako třeba na bungee by mě nedostali ani

v bezvědomí —, ale o to víc mě ještě pořád těší pružnost a výkonnost vlastního těla. Když se podívám na ty děvčátka na ulici, jsem si jistá, že bych jim ještě pořád na hladký stovce v klidu natrhla prdel.

Ted' nejde o to, že to tentokrát nechci mít posraným nahoru.

Ted' jde o všechno. Jestli ten příběh nevypovím, než kohout třikrát zakokrhá, přijdou si pro mě a nic po mně nezůstane...

Snad se tentokrát dokážu umírnit a držet se ve svém projevu zpátky; vybrat to podstatné a volit zdrženlivost ve slovech, aby mohl jasněji vyvstat jejich význam... Představíš-li si, milý, ten příběh jako provázek smotaný z mnoha slov, mám za úkol ho dokonale zkrátit tak, aby nebylo třeba víc než jediné stránky, jediné věty, snad i jediného slova...

Mám jedinou noc (teda vlastně den, ale to by pak ta paralela kulhala, vid'?) na to všechno vypovědět, o tisíc méně než Šeherezáda, víc mi nepřísluší, ať je můj příběh sebezpyčejší, milý... potřebuju k tomu moudrost, která mi chybí, a ukázněnost, která mi nikdy nebyla vlastní... a to nemluvím o tom, že pro mne zůstává tolik zákoutí toho příběhu skrytých ve stínu... Mám jedinou okousanou tužku a jedinou napůl ohořelou svíčku, do rána smím popsat jeden list, a tak horečně pátrám po tom slově, po té větě, která to řekne všechno, ale moje cela se houpe a mění tvar, a tak mi to slovo stále uniká.

Já vím, nechávám se unést vlastní obrazností... roubuju významy, tvořím paralely, kterým nikdo jiný nemůže rozumět... Nejsem žádná Šeherezáda. Nejsem ani krásná, ani moudrá. Nejsem žádný odsouzenec v cele, ale sedím si tu s tebou na sluníčku v parku a snáším ti na jednu hromadu ozdobný peříčka a klacíčky, abych z toho uplácala nějaký uchopitelný tvar... nenudíš se?

Ve svý minulosti znám každičký patník a zákoutí. Naučila jsem se je tisícerým přehráváním ve vlastní hlavě, takže mě nikdo nemůže splést. Jsem jako slepec, který zná po hmatu každičký centimetr své cesty z domova do práce a zpátky. Jsem svůj vlastní Emil Zátopek.

Když mami slehla, věděli doktoři houby, co je ultrazvuk. Jsme na počátku sedmdesátých let, to jen tak na okraj. A celou tu dobu se doktora ptá, samozřejmě co jí pacientská bázeň dovolí: „Mně se to nějak nezdá, nemůžou tam bejt dva?“ A doktor: „Ale jděte! To bude jedno velký dítě!“

A tak mami porodila vymodleného chlapce, a protože byla prvorodička, pochopitelně nepoznala, jestli rodí velký nebo malý dítě, protože měla každopádně pocit, že jí ten tlak rozprskne střeva po sále a vystřelí oči do vesmíru. Ale když pak s nohama ještě zapřenýma v porodnickém křesle přicházela k sobě a sledovala, jak řvoucího bratra odnášejí, pronesla rezignovaně: „Ale zas tak velký dítě to není, že ne?“ Z pootevřených dveří sesterny slyšela znělku zábavného pořadu Deset stupňů ke zlaté. „No jo, to jo,“ otočil se doktor a vrátil se právě včas, aby pomohl na svět tomu dítěti, co bylo nad plán. To jsem byla já.

„Vyseděla tě stará Turkyně. Ve svejch vybledlejch patu-rech tě vyseděla v prachu ulice jako vejce, stará Turkyně se zlatejma zubama,“ usmála se mami. „Mělas dva páry očí, když ses narodila.“

Předtím se mi skoro chtělo vzít ji za ruku, ale tohle fakt zabořelo. Teď jsem měla chuť ji vzít do náručí a rozmáčknot ji, jako když se šťouchaj brambory. Ale protože jsem přece civilizovaná a vím, že mami ochořela, prostě se dívám jinam.

„Co dělá David?“ zeptá se pak věčně.

„Ale jo, dobrý,“ odpovím.

Ruce má mamí nehybně složené v klíně: to je jediná známka toho, že není úplně v pořádku, protože naše mamí je ztělesněný pohyb, nikdy na ní nic není v klidu. Nevydrží sedět a oči i ruce jí pořád jezdí, dokonce i ušima občas zahýbe. Nejspíš sedativa.

Za zdí léčebny jsou zdálky slyšet dětské hlasy, výskání, brebentění.

„Slyšíš je?“ řekne mamí. „Zárodky budoucích nepřátel! Zárodky celé armády nepřátel.“

„Přála bych si,“ zasní se mamí a zaposlouchá se do cinkání nádobí z ústavní kuchyně, „přála bych si, aby mi ten mozek dočista vybotoxovali. Všechny závity, zbyla by jen hladká, tvrdá koule jako poupě pivoňky.“

Naše mamí. Doktorka říkala, abychom jí nenosili noviny. Nikdy denní tisk nečetla, takže tady nemáme problém. Ale jak jí to pomůže?

„Vzpomínáš na Babetu?“ zeptá se pak docela střízlivě.

Pátrám v paměti, nedokážu oddělit její zjitřenou mysl od skutečnosti. Ale ano, něco se v hlubině pohne. Babeta, důchodkyně, kterou jsme vídali, když jsme před lety chodili na psychiatrii za Davidem; sedávala v „klubové místnosti“ a houpávala se na židli dopředu a dozadu tak divoce, že musela nosit motocyklovou helmu. Proto ta přezdívká.

„No jasně, vzpomínám,“ řekla jsem a teď naopak bylo těžké tu myšlenku z hlavy vyhnat. Babeta si jednou při naší návštěvě snažila zapálit cigaretu, jenomže si při tom svém zběsilém houpání upustila zápalku do klína. V ten okamžik se na ní vzňala nylonová košile a Babeta byla v jednom plameni. Několik lidí se na ni vrhlo s hasicími přístroji. Ona se nepřestávala houpat na židli, i když plápolala. Otřesná vzpomínka.

„Teď už se tady neodvážím zapálit si ani řiditel,“ uchechtne se mamí.

Když přišel čas politických rehabilitací, bylo to pro dědu už trochu pozdě: dávno tlel v hromadném hrobě na ďáblickém (aspoň si to myslíme) hřbitově.

A po všechny ty roky samoty stihla babi bez pohnutí a zbytečných emocí před každou směnou udělat snídani: nejdřív pro svou dceru, pak i pro zete, a když jsme přišli na svět my dva, ještě pořád mazala ty svoje obložený chleby: s nakrájeným vařeným vejcem, s taveným sýrem, kolečkem okurky, rybí pomazánkou a rybízovým džemem. Jen při oslavách byla na chlebíčkách i šunka a uherák, ale ten jsme museli dlouho žvýkat.

To babi nám dala ta pěkná starozákonní jména David a Hana.

Když přišla babi z práce, musela být pekelně urvaná, jak tam celý dny umývala a polohovala ležáky, který ztratili schopnost se sami třeba i jen najíst. Málokdy se usmála. Když promluvila, tak to stálo za to. Zrcadlo téměř nepoužívala, ale chodila vzpřímeně jako byzantská carevna a vždycky voněla mýdlem, protože říkala, že až začne být cítit tím starobincem, tak poznáme, že je zle.

Pokaždé, když babi přišla domů, nacpala do nás po koblize a pak nás oba narvala do jedné houpáčky, co visela mezi futry, a hodiny nás houpala a zpívala nám: „Houpy houpy, a ta malá jalovička u božího kostelíčka, kostelíček hoří, stavení se boří.“ Davidovi se jednou udělalo špatně a pozvracel si bačkorky a lino a práh pod houpáčkou, ale pak se ukázalo, že to bylo kvůli zánětu mozkových blan.

Ze samošky tahala babi litrové skleněné lahve světle zelené hořké limonády Amara a po nedělním obědě nám do sklínek od hořčice s velbloudem oběma nalila trochu piva, Davidovi vždycky víc, protože byl chlap, aby nám odlehlo, říkala babi. Tati se vždycky nesouhlasně zašklebil, ale jenom pod fousy, protože s babi se nediskutovalo.

Nechávala nás hrát si hodiny s dědovou sbírkou odznaků, zažloutlými archy tvrdého papíru, propíchanými

stovkami barevných smaltovaných emblémů příslušnosti, zejména k prvorepublikovým fotbalovým klubům, ale byly tam i odznaky hokejové a jeden karton byl skoro celý zaplněný ragbyovými. Naučili jsme se nazpaměť jejich pořadí, jak jdou po sobě, protože babi trvala na tom, abychom je po každé hře (která zahrnovala výměny, srovnávání podle stáří, velikosti či barvy, popřípadě takzvanou „píchanou“) dali přesně tak, jak byl děda zvyklý. Babi tvrdila, že ta sbírka má nevyčíslitelnou hodnotu. Uklidila je vždycky nahoru do skříně, za šály a zimní svetry, zavřela dveře od skříně, otočila klíčem a usmála se na nás: „Však jednou budou vaše.“ A to nás vždycky tak nějak uklidnilo.

„Až vám bude vosumnáct, tak budou vaše,“ řekla babi a ztišila hlas: „Až vám bude vosumnáct, řeknu vám něco o dědovi, co byste teď ještě nesvedli pochopit.“ A položila si ukazovák na rty.

Nevím jak David, ale já vnímám své dětství jako permanentní očekávání svých osmnáctin. Takové téměř hmata-telné napětí, jako u štědrovečerní večeře. Co ti mám říct? Samozřejmě, že babi už dávno nebyla, když nám bylo osmnáct. Samozřejmě, že jsme nikdy nezjistili, co nám chtěla říct o dědovi, a ani ta úžasná, jedinečná, světová sbírka odznaků se v její pozůstalosti nenašla. Kdopak ji asi má?

Pak si ještě pamatuju, jak jsme s mami chodili tati-mu naproti k tramvaji. Mami o něm někdy mluvila jako o „panu Šulcovi“, byl to takový její výraz něžnosti, říka-la „chytni se pana Šulce za ruku“ nebo „hele, nejede to náhodou pan Šulc?“. Museli jsme být ještě miniaturní, protože mami byla tehdy na mateřský, ale pořád vidím mohutnou postavu pana Šulce zcela vyplňující poslední dveře jedenáctky a jeho nepatrný úsměv, když nás tam uviděl, jak se každý z nás držel mami za jednu nohu: domů jsme se vraceli společně a někdy nás pan Šulc i nosil

na koni. (Áách! – teď by ses měl dojmout!) Tehdy ještě nenosil plnovous, jenom kotlety, takže jeho obličej připomínal obložený lívanec: vypadal jako dobrosrdečný ruský medvěd a někdy vzal mámu potají za ruku.

Na hřišti jsme si s Davidem hráli vždycky spolu. Programově jsme ubližovali dětem, který se chtěly přidat do naší hry – a že jich bylo! Měli jsme vždycky nejvychytanější stavby z písku... mám už teď říct, že jsem je vymýšlela a David stavěl, zatímco já jsem mu kryla záda tak, že jsem plechovou lopatkou brala přes prsty, aby to opravdu bolelo, všechny děti, které se mu snažily pomáhat? Nebo si to s odstupem času jen idealizuju a byly to úplně standardní dětské hrady?

Potí se ti ruce. Sledujeme procházející turisty třímající zelené bedekry a ohánějící se svačinami, a já, tak jako vždycky, dnes vezím v nedořečených větách a nejistých významech... Tak to vidíš: vždycky se mi zdálo, že jsme na to šli ze špatné strany. Možná to bylo tím, že jsme si nikdy nevykali; pozvolný přechod od slibného „děkuji vám“ a „dneska vám to sluší“ k letným dotekům dlaní a slastným výkřikům „dělej!“ je tak naplňující, takříkajíc kámasútrový. Jde přeci spíš o tu cestu než o ten mrzký cíl.

Zpěv a volání školkových dětí na procházce před obědem nemilosrdně zacloumalo počínajícím vzrušením, které tu jako přelud visí ve vzduchu mezi dvěma majiteli venčených pejsků. On má nohy ve vietnamkách trochu zaprášené, jí se na vysokých podpatcích maličko viklají kolena; mluví o tom, že než to nechat na svých blbých psech, snáz by jelena ulovili sami kamenem do hlavy, jejich hlasy, pohyby rukou, zadržování dechu ale vyprávějí jiný příběh – příběh geneticky kompatibilních informací